

ΘΕ

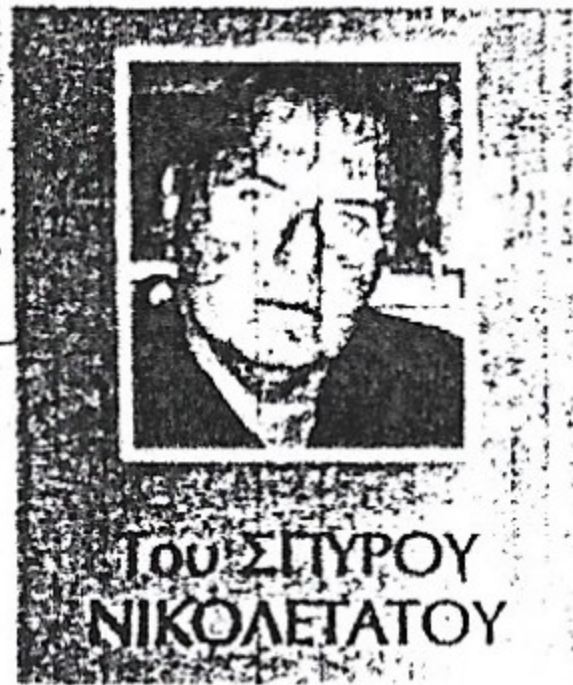
Πολιτισμός

ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΜΑΪΟΥ 2002

Η Σύγκρουση Γενιών

Θεριεύει σε «ήσυχη» νύχτα

του ΣΤΥΡΟΥ
ΝΙΚΟΛΕΙΑΤΟΥ

Λίγες οι παραστάσεις που συνεχίζονται μετά το Πάσχα, και λιγότερα τα θέατρα που αξίζουν το κλείσιμό σας σε χειμωνιάτικη αίσθηση. Το «Θέατρο Αργώ» που έστησε με φιλότιμο μεράκι στο Μεταξουργείο η Αιμιλία Υψηλάντη, είναι κατ' αρχήν ένας λειτουργικά καλαίσθητος χώρος, για ποικίλες πολιτιστικές προτάσεις. Για το θεατρικό του «παρόν» καθόλου τυχαία ξεκίνησε με ένα έργο που τιμήθηκε με το Βραβείο Πούλιτζερ το 1983. Πρόκειται για το «Καληνύχτα Μητέ-

ρα» της γεννημένης στην Αμερική το 1947 Μάρσα Νόρμαν, που πρωτοείδα στο Νεοϋρκέζικο Μπροντγουάι και αργότερα στην Αθήνα με την Τζένη Ρουσέα. Συγκλονιστικό αλλά κακότυχο θεατρογράφημα, όπως διαπίστωσα προσωπικά στις 5 Ιουνίου 1983, τη βραδιά δηλαδή που παρευρέθηκα στην Απονομή των Θεατρικών «Βραβείων Τόνυ». Γιατί στη μυθική εκείνη βραδιά που δόθηκε στο τεράστιο «Γκέρσονιν Θίατρο», οι δύο πρωταγωνίστριες του «Καληνύχτα Μητέρα», η Κάθου Μπέιτς,

και η Αν Πέτονιακ, έχασαν τη βράβεισή τους από την Τζέσικα Τάντνι στο «Foxfire», ενώ σαν καλύτερη πρόξα επέλεξε το «Totch Sony Trilogy». Θυμάμαι, πάντως, ότι ο σκηνοθέτης, Τομ Μουρ συνεχάρη θερμά το νικητή της βραδιάς Τζην Σακς. Ολα αυτά τα θυμήθηκα, γιατί σε λίγες μέρες στη Νέα Υόρκη θα απονεμηθούν ξανά τα ακριβοδίκαια «βραβεία Τόνυ», και δεν υπήρξαν καθόλου ευκαταφρόνητες, οι 4 υποψηφιότητες του «Καληνύχτα Μητέρα».

ΘΕΑΤΡΟ ΑΡΓΩ - «Καληνύχτα Μητέρα»

Στα φαινομενικά εφησυχασμένα βράδια του Αμερικανικού Νότου, μια μεσόκοπη μάνα η «Θέλμα» ένα συνηθισμένο Σαββατόβραδο, ακούει τη μεγαλοκοπέλα κόρη της «Τζέσσυ» να της ανακοινώνει ότι θα αυτοκτονήσει με το όπλο του μακαρίτη πατέρα της. Μια επιαλτική αντίστροφη μέτρηση ενεργοποιείται με το αδυσώπητο τικ-τακ του ρολογιού, στην προσπάθεια της μητέρας να αποτρέψει την απόφαση της κόρης. Ανομολόγητα μυστικά και των δύο τους, επιτέλους ξεστομίζονται. Μια εκ βαθέων εξομολόγηση, ξεσχίζει, τυραννικά τα εσώψυχα δύο τόσο διαφορετικών γυναικών, από αυτά που έδειχναν. Η σύγκρουση δύο ουσιαστικά αντιμαχόμενων γενιών, θεριεύει στην τόσο συνηθισμένη «ήσυχη» νύχτα, που μια αλυσίδα συγκυριών πυροδότησε απρόσμενη έκρηξη!

Ευθύβολη η μελέτη στις ανθρώπινες σχέσεις που επιχειρεί η θεατρογράφος Μάρσα Νόρμαν, εξηγεί γιατί με το Βραβείο Πούλιτζερ τιμήθηκαν πριν από αυτή, ογκολιθικοί στυλοβάτες όπως ο Ο' Νηλ, ο Τένεσου Ουίλλιαμς, και ο Αλμπυ. Μάθημα Ζωής

Υψηλάντη-Μπεμπεδέλη στην καταλυτική τους σύγκρουση συνθέτουν για το κοινό τους μια θεατρικότητα Καλή Νύχτα

αλλά και τομογραφική διεύθυνση στα άδυτα του γυναικείου ψυχισμού το «Καληνύχτα Μητέρα» δεν καταδέχεται τη συμβατική χαιρετούρα των ηθοποιών, που υπο-

κλινόμενοι στους θεατές τους, τους εύχονται «καληνύχτα» αφού τους κληροδοτούν για πολλές νύχτες επίπονη σκέψη, προσέγγισης των δύο ηρωίδων.

Δύο Κυρίαρχες Πρωταγωνίστριες

Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη και η Αιμιλία Υψηλάντη είναι σαφέστατα δύο εκ διαμέτρου διαφορετικές σκηνικές προσωπικότητες. Ωστόσο, σκηνοθετημένες ευρηματικά από τον, ως τώρα γνωστό μόνο από τον κινηματογράφο, Χρήστο Δήμα, συνταιριάζουν μαεστρικά την ξεχωριστή τους «απογύμνωση». Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη, προερχόμενη από τη Σχολή του Πέλου Κατσέλη (η συνεργασία μου με τον σπουδαίο αυτό θεατράνθρωπο υπήρξε ανεπανάληπτη), παρά την μακρόχρονη ένταξή της στον «Οργανισμό Κύπρου» χάρισε στην Αθήνα πρωταγωνιστική κυριαρχία στην Αρχαία Τραγωδία, και στο σύγχρονο ρεπερτόριο («Χάρολντ και Μωντ», «Θάνατος Εμποράκου»). Στο «Καληνύχτα Μητέρα», η Μπεμπεδέλη μας μπάζει συνωμοτικά στον αποτυχημένο γάμο της, αλλά και στην αδυναμία της να καταλάβει την κόρη της. Κάθε φράση της φωτίζεται από διαφορετικό ηχόχρωμα, κάθε παύση της από εύλωτη σιωπή σπαρακτικής αλήθειας. Τη φυσική ευγένεια της Αιμιλίας Υψηλάντη δεν την χαλάισα ποτέ στις εμπορικές ταινιούλες που χρησιμοποίησε για να γίνει ευρύτερα γνωστή, παρά την αποφοίτησή της από τον Κουν. Η ευδόκιμη συνεργασία της με το Εθνικό και το Ελεύθερο Θέατρο ανάπλεσε τόσο δημιουργικά την Υψηλάντη, ώστε να είναι σήμερα η χαμαιλεωντική «Τζέσσυ» και να αντιπαρέχεται τις ευκόλες παιξίματς που «χαρίζονται» σε μια ηρωίδα, που πάσχει από επιληψία. Γιατί η «Τζέσσυ» πάσχει βασικά από την αδυναμία της να συνεννοηθεί, όχι μόνο με τη μητέρα της, αλλά και τον κοινωνικό της περίγυρο. Διαλέγει μια «ήσυχη» νύχτα για τη φοβερή της σύγκρουση με την προστασία του εγκλωβισμού. Οι δύο τεράστιοι αυτοί ρόλοι, πραγματικό ρεσιτάλ υποκριτικής για ουσιαστικές πρωταγωνίστριες, προϋποθέτουν φυσικά απόλυτη σκηνική κυριαρχία. Η εξουθενωτική «σύγκρουσή» τους βασίζεται στην σύμπτωση κημείας που αγγίζει τη δεξιοτεχνική «ακροβασία». Στην τελευταία του ανατρεπτική ταινία «Οι ακροβάτες του Κήπου», ο Χρήστος Δήμας ξάφνιασε με την σκηνοθεσία του. Στο «Καληνύχτα Μητέρα» που μετέφρασε γλωσσολαστικά μαζί με την Αιμιλία Υψηλάντη, γράφει υποθήκη - με τα λειτουργικά σκηνικά - κοστούμια της Κικής Πίττα και τους υποβλητικούς φωτισμούς της Ελευθερίας Ντεκώ - για ισάξιες θεατρικές «καληνύχτες».

Κριτική Θεάτρου